

УДК 336.2+342.9(477)

JEL H20, H21, K34

DOI 10.32782/2786-8273/2023-2-8

Лекарь С.І.

доктор юридичних наук, професор,
заслужений економіст України,
професор кафедри фіскального адміністрування,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1578-068X>

Sergii Lekar
State Tax University

Риженкова К.В.

директор,
Департамент трансферного ціноутворення
Державної податкової служби України
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-2987-1001>

Kateryna Ryzhenkova
Department of Transfer Pricing of the
State Tax Service of Ukraine

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОДАТКОВОЇ СФЕРИ ПІД ЧАС ДІЇ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ

ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION OF THE TAX FIELD DURING THE MARTIAL LAW

Анотація. У статті аналізуються прийняті державою інструменти адміністративно-правового регулювання фінансової та податкової системи в умовах введення правового режиму воєнного стану в Україні. Крім того досліджено ряд нормативно-правових актів, які встановлюють особливості такого регулювання в умовах воєнного стану. Констатовано, що адміністративно-правове регулювання податкової сфери під час дії зазначеного режиму може мати свої особливості, що не притаманні для мирного часу. Доведено, що науковцями приділена не достатня увага аналізу зазначених особливостей. Оскільки воєнний стан передбачає підвищену загрозу для національної безпеки та стабільності, держава зазвичай приймає ряд екстрених заходів, щоб забезпечити необхідні ресурси для ведення військових дій та дотримання порядку. У роботі автором визначені наступні основні заходи адміністративно-правового регулювання фінансової та податкової сфер, що прийняті в умовах дії правового режиму воєнного стану, які направлені на стабілізацію економіки в цілому, ними є: 1) мобілізація ресурсів; 2) виділення бюджетних коштів на воєнні та гуманітарні потреби; 3) залучення зовнішніх ресурсів; 4) регулювання валютних операцій; 5) регулювання цін; 6) контроль над фінансами та ресурсами; 7) економія ресурсів; 8) використання резервів та фондів. Зроблено висновок, що скасування і введення знову протягом року податкових перевірок не привносять стабільності і так у нестабільну податкову сферу та створює додаткове навантаження на суб'єктів господарювання. Визначено, що використання при формуванні фінансово-податкової політики держави тільки тих інструментів, які сприяють стабілізації фінансово-економічній сфері в умовах воєнного режиму не можуть гарантувати стійкий розвиток в умовах відновлення.

Ключові слова: податкова політика, фінансова політика, податкова сфера, податкова перевірка, адміністративно-правове регулювання, воєнний стан, правовий режим.

Abstract. Introduction. Administrative and legal regulation of the financial and tax spheres during the introduction of the legal regime of martial law may differ significantly from the normal conditions of the peacetime. Because martial law implies an increased threat to national security and stability, the state usually takes a number of emergency measures to provide the necessary resources to conduct military operations, maintain order, and stabilize the economy. The introduction of the legal regime of martial law on February 24, 2022 required the country's leadership to take measures to stabilize the financial system in general and the tax system in particular. All the above-mentioned problems and risks that arose in the tax field in connection with the war with Russia and the introduction of the legal regime of martial law require a more detailed study. **Purpose.** Improvement of administrative and legal regulation of the tax sphere during the operation of the legal regime of martial law. **Methods.** In the course of the research the following methods were used: dialectical, generalization, comparison, system analysis, observation of economic activity, graphic, etc. **Results.** Regulatory and legal acts have been analyzed and some basic measures of administrative-legal regulation of the financial and tax sphere of the state in the conditions of the legal regime of martial law have been singled out. Among the main measures, it is necessary to highlight: mobilization of resources; allocation of budget funds for military and humanitarian needs; attraction of external resources; regulation of currency transactions and prices; control over finances and resources; saving resources; use of reserves and funds. As a result of the study, it was proved that the administrative and legal regulation of the financial and tax sphere during martial law is aimed at ensuring financial stability, the ability to finance defense needs, and preserving the economic stability of the state. **Conclusion.** The article proves that the legal regime of martial law imposes its peculiarities on all spheres of the country's public life. This largely concerns the country's tax system. It is justified that in the conditions of a full-scale invasion, it is necessary to take immediate steps to stabilize the country's economy

and keep it "afloat". It was determined that the use of crisis tools such as regulation of the financial and tax spheres in "manual mode" can bring positive results for a short period. Therefore, it is necessary to take a balanced approach to the adoption of such tools and use those that are designed for a long-term period. Recommendations are proposed that will reduce the negative impact of military actions on the economy of Ukraine. To avoid hyperinflation or other negative consequences of martial law, the government can introduce price regulations that limit the prices of some goods and services. The state can strengthen control over banks, financial institutions and other key sectors of the economy to ensure efficient use of resources. It is necessary to use resources efficiently and limit unnecessary expenses. The legal regime of martial law can cause fluctuations in the foreign exchange market and lead to a decrease in foreign investment. To maintain the stability of the national currency, the state can regulate foreign exchange operations and other measures on exchange markets. To ensure financial stability during the legal regime of martial law, the state may turn to international partners or creditors for additional financial assistance or loans. The state can redistribute budget funds in favor of defense needs. Increasing defense spending may become a priority. During the period of the right-wing martial law regime, the state can take measures to mobilize financial, human and material resources, which may include increasing taxes, introducing special military levies, limiting some types of spending on civilian needs, etc.

Keywords: tax policy, financial policy, tax sphere, tax audit, administrative and legal regulation, martial law, legal regime.

Постановка проблеми. Адміністративно-правове регулювання фінансової та податкової сфер в період запровадження правового режиму воєнного стану може суттєво відрізнятись від звичайних умов мирного періоду. Оскільки воєнний стан передбачає підвищену загрозу для національної безпеки та стабільності, держава зазвичай приймає ряд екстрених заходів, щоб забезпечити необхідні ресурси для ведення військових дій, дотримання порядку та стабілізації економіки.

Останніми роками фінансово-податкова політика України відзначилася значними досягненнями та привернула значну увагу зовнішніх кредиторів, зокрема Міжнародного валютного фонду, Світового банку та Європейського Союзу. Під впливом останнього з цих факторів в Україні були проведені реформи, які часто включалися як у програми внутрішнього реформування, підготовлені українською владою, так і в документацію, розроблену цими міжнародними інституціями. Основною метою цих змін було досягнення прозорості бюджетного процесу, консолідації бюджету, посилення фінансового й бюджетного контролю, а також впровадження довгострокового бюджетного планування та формування стратегії державного боргу на довгий термін [1, с. 223]. Однак із початку повномасштабного нападу Росії економіка та фінансова система України були переведені з ринкових засад управління на управління в «ручному» режимі для реагування на безпрецедентні виклики [2]. Адже, за прогнозами керівництва країни, Україна може втратити трильйон доларів внаслідок війни [3].

Шевченко К. визначив, що управління фінансово-податковою системою у «ручному» режимі фактично будується на трьох конфліктуючих засадах: 1) фінансування Національним банком переважної частини бюджетного дефіциту за рахунок емісії формує девальваційний та інфляційний тиск; 2) збереження Міністерством фінансів низької дохідності гривневих державних облігацій, яка не покриває інфляції, стимулює споживання (тобто посилює інфляційний тиск) і перетікання заощаджень у валюту (посилює девальваційний тиск); 3) фіксація Національним банком обмінного курсу та посилення валютних обмежень дають змогу стримати цей девальваційний та інфляційний тиск [2]. Так, дійсно, введення правового режиму воєнного стану 24 лютого 2022 року вимагало від керівництва країни вжиття заходів для стабілізації фінансової системи взагалі і податкової зокрема. І не завжди ці заходи були популярними. Так, наприклад, відповідно до Закону України від 17 травня 2012 року № 4765-VI «Про передачу, примусове відчуження або вилучення

майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану», Постанови Кабінету Міністрів України від 31 жовтня 2012 року № 998 «Деякі питання здійснення повної компенсації за майно, примусово відчужене в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» та Постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2000 року № 1921 «Про затвердження Положення про військово-транспортний обов'язок», застосувалися різні механізми відчуження майна в умовах воєнного стану.

Крім зазначеного необхідно відмітити, що на тлі повномасштабного вторгнення стрімко зріс Індекс фінансового стресу (ІФС) і наблизився до історичного максимуму. Зросли всі його складові, що свідчить про системний характер стресу для фінансового сектору. Порівняно низьким залишався лише рівень субіндексу поведінки домогосподарств завдяки тому, що збереглася довіра населення до банківської системи і не було відпливу вкладів, що стримало зростання загального індексу [4, с. 7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Всі вище зазначені проблеми і ризики які виникли у податковій сфері у зв'язку із війною із Росією та введенням правового режиму воєнного стану потребують більш детального вивчення. Тим більше, що наукових досліджень присвячених досліджуванню адміністративно-правовому регулюванню податкової сфери у зазначених умовах практично відсутні. Так, наприклад, Латковський П. [1] акцентував свою увагу на дослідженні фінансової політики в умовах військового стану, а про податкову політику вказував лише в контексті податкового контролю. Інші автори взагалі не приділяли увагу інструментам адміністративно-правового регулювання, які направлені не тільки на вирішення кризових ситуацій, а на створення умов для стійкості податкової сфери і післявоєнний період.

Метою статті є удосконалення адміністративно-правового регулювання податкової сфери під час дії правового режиму воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нами було проаналізовано нормативно-правові акти та виокремлено деякі основні заходи адміністративно-правового регулювання фінансово-податкової сфери держави в умовах дії правового режиму воєнного стану.

1. Мобілізація ресурсів. Так, на виконання вимог статті 35 Закону України «Про національну безпеку України» передбачено, що «обсяг видатків на фінансування сектору безпеки і оборони має становити не менше 5 відсотків запланованого обсягу внутрішнього валового продукту, з яких не менше 3 відсотків – на фінансування сил оборони» [5]. Отже, у період дії

правого режиму воєнного стану держава може вживати заходів для мобілізації фінансових, людських та матеріальних ресурсів. Це може включати в себе збільшення податків, введення спеціальних військових зборів, обмеження деяких видів видатків на цивільні потреби тощо.

2. Виділення бюджетних коштів на воєнні та гуманітарні потреби. Наприклад, для покриття витрат місцевих бюджетів, понесених на оплату комунальних послуг, спожитих у будівлях (приміщеннях) комунальної форми власності, у яких розміщено тимчасово переміщених осіб на безоплатній основі з резервного фонду державного бюджету надається відповідна компенсація місцевим бюджетам [1]. Також Кабмін зробив секвестр бюджету і відмовився від всіх капітальних видатків. Кошти з поточних видатків спрямували в резервний фонд для фінансування потреб армії. Окрім витрат на військовий блок, уряд зосередився на фінансуванні гуманітарних та соціальних потреб [3]. Отже, держава може перерозподілити бюджетні кошти на користь оборонних потреб. Збільшення видатків на оборону може стати пріоритетом, а інші сектори, як-от освіта, охорона здоров'я чи інфраструктура, можуть отримати менше фінансування.

3. Залучення зовнішніх ресурсів. Наприклад, Національний банк України отримав від Уряду Швеції 577,7 млн шведських крон (або майже 1,7 млрд гривень у еквіваленті) на спеціальний рахунок, відкритий для підтримки Збройних Сил України. Трансакція здійснена 6 липня цього року. Це вже другий переказ коштів Уряду Швеції на спецрахунок НБУ. 03 березня Національний банк вже отримував 500 млн шведських крон (або понад 1,5 млрд гривень у еквіваленті). Це була одна з перших значних сум, що надійшла на підтримку Збройних Сил України у шведських кронах одним платежем від початку російського вторгнення [6]. Взагалі, суми кредитів МВФ, ЄС, ЄБ, Світового банку та іноземних урядів від початку війни на середину червня 2022 року перевищили 7 млрд дол. Сумарно надана і оголошена фінансова допомога – близько 30 млрд дол. [4, с. 8]. Таким чином, для забезпечення фінансової стабільності під час правового режиму воєнного стану, держава може звернутися до міжнародних партнерів чи кредиторів для отримання додаткової фінансової допомоги чи позик.

4. Регулювання валютних операцій. В перший день військового вторгнення регулятор в особі НБУ прийняв постанову № 18 від 24.02.2022 «Про роботу банківської системи в період запровадження воєнного стану», якою було введено ряд істотних обмежень, зокрема: зафіксовано офіційний курс станом на 24.02.2022; обмежено зняття готівки; заборонено видачу коштів в іноземній валюті; зупинено роботу валютного ринку, крім продажу валюти; заборонені транскордонні валютні перекази; призупинено поповнення електронних гаманців електронними грошима та розповсюдження електронних грошей [7]. Правовий режим воєнного стану може викликати коливання на валютному ринку та зменшення іноземних інвестицій. Для підтримання стабільності національної валюти, держава може вжити регулювання валютних операцій та інших заходів на ринках обміну.

5. Регулювання цін. Так, Постановою Кабінету Міністрів від 19 червня 2023 р. № 650 «Про регулювання цін на окремі види продовольчих товарів та забезпечення стабільної роботи виробників продовольства

в умовах воєнного стану» встановлений граничний рівень торговельної надбавки (націнки) на продовольчі товари вітчизняного виробництва, крім товарів, маркованих як органічна продукція: борошно пшеничне вищого сорту, молоко пастеризоване жирністю 2,5 відсотка (у плівці), хліб житньо-пшеничний, яйця курячі категорії С1, птиця (тушки курячі, четвертини тушки курячої), батон та олія соняшникова рафінована, в розмірі не більш як 10 відсотків з урахуванням рекламних, маркетингових послуг, послуг з підготовки, обробки, пакування, інших послуг, пов'язаних з реалізацією відповідних товарів кінцевому споживачу [8]. Для уникнення гіперінфляції чи інших негативних наслідків воєнного стану, держава може ввести цінові регулювання, які обмежують ціни на деякі товари та послуги.

6. Контроль над фінансами та ресурсами. Так, Національний банк України застосував заходи впливу у вигляді накладення штрафів до десяти фінансових компаній, двох лізингодавців та двох ломбардів за несвоєчасне подання регулятора звітності за IV квартал 2022 року та I квартал 2023 року [9]. Держава може зміцнити контроль за банками, фінансовими установами та іншими ключовими секторами економіки для забезпечення ефективного використання ресурсів.

7. Економія ресурсів. Так, відповідно до Постанови КМУ від 28 лютого 2022 року №169 «Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану», уповноважені особи повинні зважити необхідність та релевантність здійснення певних публічних закупівель, беручи до уваги потреби та наявність ресурсів в умовах воєнного стану [10]. Таким чином, умови воєнного стану можуть вимагати ефективного використання ресурсів, що може призвести до обмеження зайвих витрат.

8. Використання резервів та фондів. Держава може використовувати резервні фонди та резерви золота для підтримання фінансової стабільності під час воєнного стану.

Отже, адміністративно-правове регулювання фінансово-податкової сфери під час воєнного стану спрямоване на забезпечення фінансової стабільності, здатності фінансувати оборонні потреби та збереження економічної стійкості держави в умовах зазначеного стану.

Якщо вести мову про регулювання саме податкової сфери в умовах правового режиму воєнного стану то необхідно відзначити, що воно не є системною та послідовною. На підтвердження зазначеного наведемо приклад із введенням і скасуванням податкових перевірок.

Так, Законом України від 3 березня 2022 року № 2118-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану» [11] був запроваджений мораторій на проведення податкових перевірок. А вже 30 червня 2023 року Верховна Рада остаточно прийняла законопроект № 8401 «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану» [12], відповідно до якого з 1 серпня 2023 року повертаються документальні та фактичні перевірки але вони повинні проводитися за наявності безпечних умов для проведення таких перевірок.

В цілому прийнятий закон, в базовому вигляді, відновлює ту податкову систему, яка існувала до початку

повномасштабного вторгнення рф. Наприклад, до плану-графіка проведення документальних планових перевірок, можуть бути включені тільки платники податків у сферах: виробництва або реалізації підакцизної продукції; організації та проведення азартних ігор в Україні (гральний бізнес); фінансових, платіжних послуг [13; 14].

Отже, скасування і введення знову протягом року податкових перевірок не привносять стабільності і так у нестабільну податкову політику та створює додаткове навантаження на суб'єктів господарювання.

Висновки. Правовий режим воєнного стану накладає свої особливості на всі сфери суспільного життя

країни, а тим більше це стосується податкової. Зрозуміло, що в умовах повномасштабного вторгнення необхідно приймати негайні заходи для стабілізації економіки країни та утримання її «на плаву». Однак, використання кризових інструментів таких як регулювання фінансовою і податковою сферами у «ручному режимі» може принести позитивні результати на короткий період. Тому необхідно підходити виважено до прийняття таких інструментів та використовувати ті, які розраховані на довготривалий період. Та ті, які будить сприяти саме стійкому розвитку фінансово-податкової системи як в умовах воєнного стану, так і період відновлення.

Бібліографічний список:

1. Латковський П.П. Фінансова політика в умовах військового стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 223–227. URL: <http://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/05/44.pdf>
2. Шевченко К. Фінансово-економічна політика за воєнного часу. 2022. URL: <https://profpressa.com/news/irino-proponuii-rozmistiti>
3. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України. 2022. URL: <https://smida.gov.ua/news/tag/%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0>
4. Звіт про фінансову стабільність. Червень 2022. Національний банк України. 2022. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2022-H1.pdf?v=4
5. Про національну безпеку України : Закон України від 24.11.2021 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
6. Уряд Швеції перерахував 577,7 млн шведських крон на допомогу Збройним Силам України. 2022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/uryad-shvetsiyi-pererakhuvav-5777-mln-shvedskih-kron-na-dopomogu-zbroynim-silam-ukrayini>
7. Валютні обмеження для бізнесу в умовах воєнного стану. 2023. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/219499_valyutn-obmezheniya-dlya-bznesu-v-umovakh-vonnogo-stanu
8. Про регулювання цін на окремі види продовольчих товарів та забезпечення стабільної роботи виробників продовольства в умовах воєнного стану : Постанова Кабінету Міністрів від 19.06.2023 р. № 650. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP230650?an=5>
9. Чотирнадцять надавачів фінансових послуг оштрафовано. 2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chotirnadsyat-nadavachiv-finansovih-poslug-oshtrafovano-17114>
10. Медведєв Я. Закупівлі під час воєнного стану: регулювання та процедури. 2022. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/antimonopolne-konkurentne-pravo/zakupivli-pid-chas-voennogo-stanu-regulyuvannya-ta-proceduri.html>
11. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану : Закон України від 03.03.2022 р. № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>
12. Проект Закону про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану № 8401 від 31.01.2023 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41268>
13. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану : Закон України від 30.06.2023 р. № 3219-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-IX#Text>
14. Повернення податкових перевірок: до чого готуватися бізнесу з 1 серпня. 2023. URL: <https://bit.ly/3rwsz2M>

References:

1. Latkovskiy P. (2022) Finansova polityka v umovakh viiskovoho stanu [Financial policy under martial law]. *Analitychno-porivnialne pravoznavstvo – Analytical and comparative jurisprudence*, no. 1, pp. 223–227. Available at: <http://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2022/05/44.pdf>
2. Shevchenko K. (2022) Finansovo-ekonomichna polityka za voiennoho chasu [Financial and economic policy under martial law]. Available at: <https://profpressa.com/news/irino-proponuii-rozmistiti>
3. Ahentstvo z rozvytku infrastruktury fondovoho rynku Ukrainy (2022) [Agency for the development of infrastructure of the stock market of Ukraine]. Available at: <https://smida.gov.ua/news/tag/%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0>
4. Zvit pro finansovu stabilnist (2022) [Report on financial stability]. Available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2022-H1.pdf?v=4
5. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy [On the national security of Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 24.11.2021 No. 2469-VIII. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
6. Uriad Shvetsii pererakhuvav 577,7 mln shvedskykh kron na dopomogu Zbroynym Sylam Ukrainy (2022) [The Government of Sweden transferred SEK 577.7 million to aid the Armed Forces of Ukraine]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/uryad-shvetsiyi-pererakhuvav-5777-mln-shvedskih-kron-na-dopomogu-zbroynim-silam-ukrayini>
7. Valiutni obmezhenia dlia biznesu v umovakh voiennoho stanu (2023) [Currency restrictions for business under martial law]. Available at: https://biz.ligazakon.net/analytics/219499_valyutn-obmezheniya-dlya-bznesu-v-umovakh-vonnogo-stanu
8. Pro rehulivannia tsin na okremi vydy prodovolchychk tovariv ta zabezpechennia stabilnoi roboty vyrobnykiv prodovolstva v umovakh voiennoho stanu [On regulating the prices of certain types of food products and ensuring the stable operation of food producers under martial law]: Postanova Kabinetu Ministriv vid 19.06.2023. No. 650. Available at: <https://ips.ligazakon.net/document/view/KP230650?an=5>

9. Chotyrdnatsiat nadavachiv finansovykh posluh oshtrafovano (2023) [Fourteen providers of financial services were fined]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/chotyrdnatsyat-nadavachiv-finansovih-poslug-oshtrofovano-17114>

10. Medvediev Ya. (2022) Zakupivli pid chas voiennoho stanu: rehuliuвання та protsedury [Procurement during martial law: regulation and procedures]. Available at: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/antimonopolne-konkurentne-pravo/zakupivli-pid-chas-voennogo-stanu-regulyuvannya-ta-proceduri.html>

11. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo osoblyvosti opodatkuвання та podannia zvitnosti u period dii voiennoho stanu [On amendments to the Tax Code of Ukraine and other legislative acts of Ukraine regarding the peculiarities of taxation and reporting during the period of martial law]: Zakon Ukrainy vid 03.03.2022 No. 2118-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>

12. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo osoblyvosti opodatkuвання u period dii voiennoho stanu No. 8401 vid 31.01.2023. Available at: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41268>

13. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta inshykh zakoniv Ukrainy shchodo osoblyvosti opodatkuвання u period dii voiennoho stanu [Draft Law on Amendments to the Tax Code of Ukraine and other laws of Ukraine regarding the peculiarities of taxation during martial law]: Zakon Ukrainy vid 30.06.2023 No. 3219-IX. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3219-IX#Text>

14. Povnennia podatkovykh perevirok: do choho hotuvatysia biznesu z 1 serpnia (2023) [Return of tax audits: what businesses should prepare for from August 1]. Available at: <https://bit.ly/3rwoszM>

Стаття надійшла до редакції 15.09.2023